

ONGENODE GASTEN

VRIENDELIJK DE DEUR WIJZEN



NO TOXIC SPRAY



Organic Farm

Bijen, vlinders en andere dieren hebben groenere en dus diervriendelijke tuinen hard nodig. Maar wat als je met de aanleg van die vijver, het plaatsen van voederschalen voor vogels of het rommelig houden van een hoek van je tuin ook ongewenste bezoekers zoals muggen, muizen of ratten aantrekt? Hoe vind je de balans tussen diervriendelijk tuinieren en het voorkomen van dierplagen?

TEKST: LINDA VAN 'T LAND BEELD: SHUTTERSTOCK

Groene tuinen dragen bij aan een gezondere leefomgeving dan betegelde tuinen. Je verwelkomt er dieren en planten, zorgt ervoor dat regenwater goed kan wegzakken en profiteert zelf van een koelere woon- en leefomgeving. “Een groene tuin hoeft echt niet veel werk op te leveren”, aldus Sanne Janssen, expert duurzaam tuinieren bij voorlichtingsorganisatie Milieu Centraal, de praktische en betrouwbare gids voor duurzame tips en adviezen. “Tegels vragen per slot van rekening ook onderhoud, wanneer je deze schoon en onkruidvrij wilt houden.”

DIERVRIENDELIJKE TUINEN

Om dieren te trekken, moet je je tuin in eerste plaats toegankelijk voor ze maken. “Dieren zoals egels kunnen niet over een schutting klimmen”, aldus Sanne. “Een natuurlijke haag is een milieu- en diervriendelijker alternatief. Heb je toch een schutting of bijvoorbeeld een schapenhek, dan kun je aan de onderkant om de paar meter doorgangen maken van 15 x 15 centimeter. Door zoveel mogelijk groen in je tuin te hebben, en dan bij voorkeur inheemse plantensoorten, bied je schuilplekken en voeding voor verschillende diersoorten die in je eigen omgeving voorkomen. Vogels bijvoorbeeld zijn dol op bessenstruiken en bomen of struiken met dichte takkenstructuren. Ook een hoekje in de tuin dat je rommelig laat met stenen, takken of bladeren biedt een goede schuilplaats voor dieren.” Milieu Centraal adviseert daarnaast om uitgebloeide planten in de winter te laten staan: deze bevatten nog zaden voor vogels en kunnen in het voorjaar als nestmateriaal worden gebruikt. Bovendien gebruiken insecten plantenstengels als een plek om te overwinteren.

SLAKKEN

Dieren zoals vogels, vlinders en egels zijn vaak van harte welkom in onze tuinen. Maar met het vergroenen van een tuin komen dikwijls ook andere diertjes van jouw leefomgeving genieten. Denk bijvoorbeeld aan slakken of muggen. “Om overlast van slakken tegen te gaan, is het een goed idee om natuurlijke vijanden naar je tuin te trekken”, aldus Sanne. “Dat zijn bijvoorbeeld egels: zij eten soms wel veertig slakken per nacht! Ook kikkers of padden eten graag slakken. Zorg voor een hoopje stenen of bladeren waarin padden

kunnen schuilen of maak een natuurlijke tuinvijver waarin kikkers goed gedijen. Ook kun je planten in je tuin zetten waar slakken niet van houden.” Van het gebruik van bestrijdingsmiddelen is Milieu Centraal geen voorstander. “Zelfs plantaardige middelen of middelen waar ‘eco’ op staat, hebben een nadelig effect op andere soorten dieren en planten. Een middel werkt vrijwel nooit alleen voor het plaagdier dat je wilt bestrijden, maar heeft veel meer impact, zowel in je tuin als daarbuiten. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van door-

‘Zorg voor een hoopje stenen of bladeren waarin padden kunnen schuilen of maak een tuinvijver.’





vergiftiging: vogels eten muizen die gif gegeten hebben en worden zelf weer gegeten door andere prooidieren. Of gif in een dode muis trekt in de bodem als het karkas vergaat en komt via bodemdieren zoals wormen weer in de voedselketen terecht.”

MUGGEN

Muggen leggen hun eitjes in stilstaand water. “In tuinen met een vijver of paddenpoel worden muggeneitjes opgegeten door kikkers of padden. Let goed op ander stilstaand water in bijvoorbeeld emmers en dek de regenton af met een deksel”, adviseert Sanne. “Het is overigens goed om je te realiseren dat beestjes zoals slakken en muggen dienen als voedsel voor andere dieren, die je misschien wél graag ziet. Hoe diverser je je tuin aanlegt en hoe meer soorten dieren je op die manier aantrekt, hoe veerkrachtiger je tuin wordt. Wanneer je zorgt voor toegang, voedsel, water, nestmogelijkheden en schuilplekken voor verschillende soorten dieren, is je tuin beter bestand tegen overlast van plaagsoorten, extreem weer of andere verstoringen.”

PLAAGDIEREN OF DIERPLAGEN

Naast slakken en muggen kunnen ook ratten of muizen tot de ongenode gasten van je tuin (of huis) behoren. “Ik gebruik het woord dierplagen of spreek liever nog over mens-dierconflicten”, aldus

Voorkomen is beter dan genezen

Heb je toch een dierplaag in je tuin of huis? Schakel dan een professional in om je te helpen bij het oplossen ervan. Een professional werkt volgens Integrated Pest Management (IPM): een methode om plaagdieren aan te pakken, waarbij de nadruk ligt op het voorkomen van overlast in plaats van op het bestrijden van de dieren. Dat betekent: eerst de oorzaak onderzoeken en eventueel oplossen, daarna pas gebruikmaken van niet-chemische bestrijding, zoals vallen, klemmen of aaltjes tegen slakken en in het uiterste geval overgaan op chemische bestrijdingsmiddelen. Kijk op www.plaagvoorkomen.nl om te zien wat je zelf kunt doen om dierplagen te voorkomen.

‘Komen er veel ratten of muizen in je omgeving voor, dan is het verstandig terughoudend te zijn met het voeren van vogels.’

Maite van Gerwen, eigenaar van Animo Animalis: een onderneming waarmee ze advies geeft over menselijke gedragsverandering op het gebied van dierenwelzijn en mens-dierconflictbemiddeling. “De term ‘ongedierte’ mag mijns inziens niet meer in onze woordenschat voorkomen; met ‘plaagdieren’ kan ik nog leven. We moeten beseffen dat het dier zelf niet het probleem is; een plaag kan dat uiteraard wel zijn. Ik vind het belangrijk dat we de focus leggen op de reden waaróm deze dieren in onze tuinen of huizen aanwezig zijn. Zo kunnen we dierplagen voorkomen.”

RATTEN EN MUIZEN VOORKOMEN

De aanwezigheid van ratten of muizen hangt meestal samen met het aanbod van voedsel. “Als je weet dat er veel ratten of muizen in je directe omgeving voorkomen, is het verstandig terughoudend te zijn met het voeren van vogels”, aldus Maite. “Dat is trouwens sowieso een goed idee: vogels moet je niet te veel afhankelijk van jou maken. Voer met mate en alleen als het echt nodig is: wanneer de natuurlijke voedselvoorraad van vogels slecht beschikbaar is. Strooi vogelvoer niet zomaar in de tuin, maar bied het aan op een plateau waar ratten niet bij kunnen komen. Veeg regelmatig de restanten van het voer dat op de grond valt weg.” Ook andere voedselbronnen in een tuin zijn aantrekkelijk voor ratten en muizen. “Denk aan afval dat je niet goed opruimt of een composthoop waar je etensresten op gooit. Ook met het houden van konijnen, kippen of een volière kun je dierplagen aantrekken. Zorg voor een goede afrastering van deze hokken: ook in de grond. En haal het voer ’s nachts weg, als je eigen dieren toch slapen. Ratten en muizen gaan juist in de nacht op zoek naar voedsel. En hoe meer voedsel er is, hoe sneller een populatie zal groeien”, aldus Maite.



Last van wespen?

Realiseer je dat wespen vrijwel uitsluitend in augustus aanwezig zijn. De overlast is dus heel beperkt. Zorgen ze voor veel overlast? Verjaag een enkele wesp dan met een plantenspuit gevuld met water of leg een servetje met rijp of rottend fruit op een heel andere plek in je tuin om ze weg te lokken van waar jij zit.

BASISVOORWAARDEN

Om dierplagen in ieder geval buitenshuis te houden, is het belangrijk om rondom je huis alle stootvoegen en ventilatiegaten onder de twee meter hoogte en smaller dan zeven millimeter goed af te sluiten met gaas. Sanne: "Door deze tips toe te passen, zit je eventuele vliegmuizen die in je spouwmuuren kunnen verblijven niet in de weg. Als je dieren naar je tuin wilt trekken, moet deze zoals gezegd voldoen aan een aantal basisvoorwaarden: toegang, beschutting, voedsel, water en nestgelegenheid. Wil je bepaalde dieren niet, dan moet je proberen om voor deze dieren níet aan die basisvoorwaarden te voldoen. In het geval van ratten en muizen betekent dat vooral het beperken van aanbod van voor hen aantrekkelijk voedsel en het blokkeren van de toegang tot je huis. Overigens is alleen de aanwezigheid van één of enkele dieren nog geen plaag. Het gaat pas om een plaag als de balans verstoord is, waardoor overlast ontstaat. In een natuurlijke, groene tuin zal die balans tussen eten en gegeten worden niet heel snel worden verstoord, in tegenstelling tot een grotendeels betegelde tuin. Heb je in zo'n tuin last van slakken die de planten die je wel hebt kaalvreten, dan is je tuin hoogstwaarschijnlijk onaantrekkelijk voor natuurlijke vijanden van slakken en kunnen slakken ongestoord hun gang gaan."



EDUCATIE EN ACCEPTATIE

Ook Maite benadrukt nogmaals dat het vooral belangrijk is om dierplagen te voorkómen. "De aanwezigheid van ratten of muizen is vaak een symptoom van een ander probleem. Het voorkomen van dat probleem zorgt voor een win-winsituatie: er is geen overlast voor mensen en er hoeven geen dieren te worden gedood." Omgaan met ongenode gasten in je tuin heeft volgens Maite deels te maken met educatie en acceptatie. "Als je graag ergens wilt wonen waar het heel groen is of waar veel water is, is het verstandig te accepteren dat daar ook dieren leven - misschien zelfs dieren die je minder aantrekkelijk vindt. Als je daar niet tegen kunt, moet je je afvragen of je echt zo wilt wonen. Daarnaast is het belangrijk om je eigen ecosysteem te creëren. Hang vliegmuizenkasten op als je dicht bij water woont: vliegmuizen eten veel muggen. Overweeg roofvogelkasten als je last hebt van muizen of ratten of stimuleer dat er meer roofdieren in je tuin zijn, zoals een bunzing of andere marters. Maak rommelige hoekjes waar ze droog en tochtvrij kunnen zitten. Het belangrijkste is een balans te verzorgen en daarbij ook je eigen rol in gedachten te houden. Dierplagen hebben altijd een oorzaak. Als je ze niet wilt, moet je op zoek gaan naar die oorzaak en dáár iets aan doen."

Mollen

Mollen behoren ook vaak tot ongenode gasten in een tuin. Toch dragen zij, net als andere dieren, wel bij aan iets waar we als mens wat aan hebben. Ze zorgen voor een gezond bodemleven, waardoor andere dierplagen in toom blijven. Ze eten veel insecten en jonge muizen en zorgen voor een goede afwatering. Baal je toch heel erg van die molshopen in je gazon? Dan heeft Milieu Centraal de volgende tips.

- Goed om te weten: als je eenmaal mollen in je tuin hebt, moet je je ervan bewust zijn dat er waarschijnlijk altijd mollen zullen terugkeren. Kennelijk heb je een voor hen heel aantrekkelijke leefomgeving.
- Plant meer bomen in je tuin, zodat het terrein onaantrekkelijker wordt voor mollen.
 - Veeg molshopen weg.
- Laat het gras iets hoger staan of leg een bloemenweide aan, zodat je de molshopen niet ziet.